

увагу на підприємницькому аспекті і комплексному узгодженні змісту, процесу та контексту стратегій управління аграрними підприємствами.

Резюмуючи слід відзначити, що стратегічне управління для вітчизняних аграрних підприємств є вкрай необхідним, адже сприятиме досягненню динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем. Крім того, його використання пов'язане з пошуком шляхів виживання у кризових умовах сільськогосподарського ринку та нових факторів успіху підприємства у конкурентному середовищі. На даний час для більшості керівників аграрних компаній сфера стратегічного управління є найскладнішою і потребує ретельного дослідження.

Література:

1. Колесник В. М., Божко С. М. Розробка стратегій розвитку аграрних підприємств [Електронний ресурс]. Ефективна економіка. 2009. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=49>

УПРАВЛІННЯ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ

*А. Д. Глушко, к. е. н., доцент, доцент
кафедри фінансів, банківського бізнесу та
оподаткування,*

*Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна*

*Я. М. Пиріг, здобувач другого рівня вищої
освіти,*

*Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна*

Одним із головних факторів, який впливає на фінансову стійкість суб'єкта господарювання, визначає рівень його адаптивності до змін умов діяльності і, як наслідок, спроможність функціонувати в кризових умовах правомірно визначити ефективність управління заборгованістю. Оптимальність обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості, їхня збалансованість, своєчасність погашення є основою для забезпечення стабільної діяльності підприємства. В умовах воєнного стану забезпечення стійкості підприємств виступає основою для підтримки національної економіки, її відновлення в післявоєнний період.

Заборгованість є об'єктивним економічним явищем, яке виникає в ході господарсько-фінансової діяльності підприємства та його взаємовідносин з контрагентами. З одного боку, заборгованість стимулює зростання ділової активності за рахунок збільшення оборотності товарно-матеріальних цінностей в економіці, оскільки дає змогу покупцям отримувати ресурси з відтермінуванням їхньої оплати і таким чином не переривати свій виробничо-операційний цикл в умовах недостатності фінансових ресурсів, а продавцям – пришвидшити збут своєї продукції (робіт, послуг). Проте, з іншого боку, заборгованість передбачає тимчасове вилучення активів з обороту в продавця, що може погіршити його фінансово-майновий стан, зокрема й через відсутність ресурсів для продовження господарської діяльності через їхнє акумулювання у вигляді заборгованості [1]. Таким чином, заборгованість здійснює неоднозначний вплив на діяльність і, відповідно, фінансову стійкість підприємства зокрема та функціонування національної економіки в цілому.

Кредиторська заборгованість має значний вплив на формування стійкості капіталу, що відображає рівень незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. З одного боку, кредиторська заборгованість виступає ефективним засобом тимчасового залучення капіталу на безоплатній основі, а з іншого – збільшення її величини є свідченням зростання фінансових ризиків для підприємства, інвесторів, акціонерів. У зв'язку з цим зростання величини кредиторської заборгованості трактується у науковій літературі неоднозначно, проте її вплив на платоспроможність, фінансову стійкість та фінансову незалежність суб'єкта господарювання є беззаперечною.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги займає протягом досліджуваного періоду найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості підприємства. Це в цілому позитивно відображається на ліквідності підприємства, однак за умови вчасного погашення та відсутності безнадійної заборгованості. Оскільки остання матиме негативний вплив не лише на ліквідність, а й на фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання [2]. Побудова ефективних систем контролю за своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості здійснюється з метою забезпечення надходження інформації не тільки про те, що відбулося, але й про відхилення, які можуть бути. Це потрібно для того, щоб регулювання могло здійснюватися в превентивному порядку. Наслідком впровадження ефективної системи управління дебіторською заборгованістю мають стати: забезпечення безперервної роботи підприємства; зниження обсягів вільних поточних активів, і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування; прискорення обігу

оборотних активів; максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності; підвищення рівня фінансової безпеки підприємства [3].

В умовах воєнного стану ризик зниження ліквідності, втрати платоспроможності та фінансової незалежності підприємства зростає. Першочерговими заходами оптимізації величини дебіторської та кредиторської заборгованості правомірно визначити:

– запровадження системи контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю на підприємстві;

– здійснення систематичного аналізу співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості для збільшення ліквідності;

– постійний моніторинг за розрахунками з кредиторами за відтерміновану або прострочену заборгованість та виявлення причин щодо недотримання умов договору;

– використання можливостей отримання державної підтримки в умовах воєнного стану;

– недопущення виникнення кредиторської заборгованості при проведенні розрахунків із заробітної плати працівників та при сплаті податків, зборів до відповідних бюджетів.

Таким чином, рівень заборгованості суб'єкта господарювання безпосередньо впливає на здатність функціонувати в кризових умовах. Це вимагає впровадження дієвого інструментарію оптимізації її розміру. Для вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану забезпечення безпечного функціонування, в тому числі шляхом оптимізації рівня заборгованості, є пріоритетним завданням.

Література

1. Чорненька О. Б. Вплив заборгованості на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Економічний простір. 2018. № 136. С. 158–169. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/292>

2. Глушко А. Д., Грачова А. О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7106>

3. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=7&y=2018>